

Δυο ματιές στην εβδομάδα

Τα λάθη και η «νίκη» θα ταράξουν το τέλμα;

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΕΛΙΑ

Ευτυχώς στο προχθεσινό εκπαιδευτικό συλλαλητήριο δεν άνοιξε μύτη. Όλοι ήταν πιο προσεκτικοί: οι φοιτητές έλεγξαν τους γνωστούς-αγνώστους, οι πραιτορες του Βύρωνος έμειναν περισσότερο ακούνητοι και στο τέλος όλοι εξήλθαν «νικητές». Η κυβέρνηση, με την κωλοτούμπα της τελευταίας στιγμής, έβγαλε έναν μπελά από το κεφάλι της. Και οι καθηγητές (όσοι «απεργούν») και οι φοιτητές, διότι ικανοποιήθηκε το αίτημά τους και «τα πήρε πίσω». Εντάξει, δεν τα πήρε όλα, όπως ζητούσαν, αλλά τα έστειλε στις φθινοπωρινές καλένδες. Εν τω μεταξύ όλοι θα πάνε διακοπές και θα επιστρέψουν με πιο καθαρό κεφάλι.

Και καθαρό κεφάλι σημαίνει ωριμότερες σκέψεις. Όχι απαραίτητως για τους φοιτητές, που είναι οι τελευταίοι από τους οποίους μπορείς να ζητήσεις κάτι τέτοιο. Όσοι έχουν περάσει από τα φοιτητικά αμφιθέατρα ξέρουν πολύ καλά ότι σ' αυτά κυριαρχούν το «όχι», το «αντί», η αμφισβήτηση, η ανατροπή. Και αλίμονο αν ήταν διαφορετικά. Βέβαια είναι άλλης τάξης θέμα πότε το «όχι» και το «αντί» είναι δημιουργικά και προοδευτικά και πότε συντηρητικά. Αυτό θα το εκτιμήσουν οι ίδιοι, όχι αναγκαστικά τώρα, αλλά σε κάποια μεταγενέστερη φάση της ζωής τους. Τώρα έχουν κάθε δικαίωμα να απολαύσουν τους καρπούς της ανατροπής, της νίκης τους, όποια χαρακτηριστικά κι αν έχει αυτή.

Ωριμότερες σκέψεις και, κυρίως, πράξεις μπορείς να απαιτήσεις από τα άλλα δύο εμπλεκόμενα μέρη, την υπουργό Παιδείας και τους καθηγητές. Και οι δύο θέλουν, θεωρητικά, να υπηρετήσουν το δημόσιο πανεπιστήμιο, αναβαθμίζοντάς το, άρα έχουν κάθε λόγο να αποφύγουν ενέργειες που οδηγούν στο αντίθετο αποτέλεσμα. Χρησιμοποιούμε συνειδητά τη λέξη «θεωρητικά», γιατί και οι δύο πλευρές, συνειδητά ή ασυνειδητά δεν έχει σημασία, καταφεύγουν σε επιλογές που οδηγούν στην περαιτέρω απαξίωσή του.

Ας γίνουμε συγκεκριμένοι. Η κ. Γιαννάκου αποφάσισε να κάνει «μεταρρύθμιση» στην ανώτατη εκπαίδευση. Και ανέθεσε σε μια ομάδα καθηγητών να φτιάξει το πλαίσιο. Και το έφτιαξε. Φυσικά, η επιτροπή αυτή πήρε υπόψη της τις κατευθύνσεις της υπουργού - πώς αλλιώς θα γινόταν; Αλλά, για να είμαστε δίκαιοι, πρέπει να σημειώσουμε ότι ορισμένες από τις κατευθύνσεις αυτές συμπίπτουν με όσα κατά καιρούς έχουν εκφράσει και στελέχη του ΠΑΣΟΚ, ακόμη και ο ίδιος ο πρόεδρός του (π.χ. στο θέμα της αξιολόγησης).

Πώς, όμως, οδηγηθήκαμε στη σημερινή σύγκρουση; Η υπουργός έκανε το βασικό λάθος που κάνουν όλοι όσοι είναι πεπεισμένοι για την ορθότητα των επιλογών τους και αποφασισμένοι να τις επιβάλουν. Ετσι, κυριάρχησε η εντύπωση ότι θα επιχειρούσε να περάσει το νομοσχέδιο μέσα στο καλοκαίρι. Η ίδια αρνείται τώρα ότι το είπε ποτέ, αλλά όλοι αυτό κατάλαβαν. Επιπλέον, η εμμονή κάποιων μελών της επιτροπής στο θέμα των «αιώνιων φοιτητών» (δευτερεύον, αν όχι ασήμαντο) αποπροσανατόλισε τη συζήτηση, η οποία κάλλιστα θα μπορούσε να επικεντρωθεί σε πρακτικώς σπουδαιότερα ζητήματα, όπως η χρηματοδότηση, η αξιολόγηση, τα συγγράμματα, η έρευνα. Κάπως έτσι το υπουργείο έχασε το παιχνίδι και υποχρεώθηκε σε εσπευσμένη αναδίπλωση, για καθαρά πολιτικούς λόγους.

Ετσι, μπορεί κανείς να πει ότι η λεγόμενη πανεπιστημιακή κοινότητα πέτυχε μια «νίκη». Βάζουμε σε εισαγωγικά τη λέξη, γιατί δεν είμαστε σίγουροι αν πρόκειται για νίκη που θα οδηγήσει στην αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου ή απλώς τα πράγματα θα παραμείνουν ως έχουν σήμερα. Δεν θέλουμε να πιστέψουμε ότι υπάρχουν πολλοί πανεπιστημιακοί δάσκαλοι που το επιδιώκουν αυτό και δίνουν μάχες οπισθοφυλακών. Διότι τέτοια είναι η μάχη κατά των ιδιωτικών πανεπιστημίων. Η στείρα άρνηση οδηγεί στο αντίθετο από το προσδοκώμενο αποτέλεσμα. Δείχνει ότι φοβούνται τον ανταγωνισμό, ενώ μόνον η αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου θα καταστήσει τα όποια ιδιωτικά περιττά και, πάντως, όχι υπολογίσιμα, όπως γίνεται σε όλες τις προηγμένες ευρωπαϊκές χώρες.

Γι' αυτό λέμε ότι η διαφαινόμενη «νίκη» των ημερών αυτών δεν σημαίνει κατ' ανάγκην και νίκη του δημόσιου πανεπιστημίου ή απλώς συντήρηση του τέλματος.

karelias@enet.gr

«Μηδέν κυρία μου και... με τον κηδεμόνα σας»

Του ΓΡΗΓΟΡΗ ΡΟΥΜΠΑΝΗ

Είναι αλήθεια ότι η Μαριέττα Γιαννάκου δεν κάνει για τη δουλειά που της έχει αναθέσει ο πρωθυπουργός: Να ηγείται δηλαδή της προσπάθειας της πολιτείας για την ανασυγκρότηση της Παιδείας. Δεν έχει αντίληψη του αντικειμένου της, δεν έχει όραμα. Οπότε έχουν απόλυτο δίκιο οι φοιτητές, σπουδαστές, μαθητές και γονείς, που ζητούν την παραίτησή της από το υπουργείο.

Δεν φταίει που είναι συντηρητική η Μαριέττα Γιαννάκου. Φταίει που ήρθε να συνεχίσει τη θλιβερή παράδοση των τελευταίων δεκαετιών, η οποία θέλει τους υπουργούς Παιδείας να αγνοούν ή να θεωρούν καλώς έχοντα τα ισχύοντα σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο πάσχει από... την Α' Νηπιαγωγείου μέχρι το Μεταπτυχιακό. Ετσι, ένα σωστό μέτρο, το μέτρο του εξορθολογισμού των εισαγωγικών εξετάσεων στις ανώτερες και ανώτατες σχολές, μένει μετέωρο ή και ακυρώνεται, αφού δεν συνοδεύεται από ένα συνολικό σχέδιο για την αναβάθμιση της Παιδείας.

Το μεγάλο πρόβλημα της εκπαίδευσης -σε όλες τις βαθμίδες της- περικλείει δυο σημαντικά ζητούμενα: την αναθεώρηση της διδακτέας ύλης και την αναμόρφωση του διδακτικού προσωπικού. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί η υπουργός να ασχολείται με το μείκ απ του προσώπου και το κορμί να μένει ρακένδυτο.

Δεν είναι καθόλου βέβαιο αν ποτέ η κυρία Γιαννάκου άνοιξε τα βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου και αν προσπάθησε να αντλήσει από εκεί πληροφορίες για τη δουλειά της. Γιατί, αν τα άνοιγε, θα απογοητευόταν οικτρά για την ποιότητα των περισσότερων συγγραμμάτων. Πρόχειρα, ανούσια, με πολλά κενά και με απροσδιόριστους στόχους. Έχει αντίρρηση στην παρατήρηση αυτή; Ωραία, ας εξηγήσει σε έναν ομόλογό της, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γιατί οι απόφοιτοι του λυκείου αγνοούν παντελώς την κορυφαία ποίηση όλων των εποχών: την Ιλιάδα και την Οδύσσεια. Όχι ως τίτλους. Ετσι γενικώς την έχουν ακούσει και έχουν κάνει πέντε αποσπάσματα από κάθε έργο. Αγνοούν το πλήρες περιεχόμενο, τη δομή τους και τον λογοτεχνικό πλούτο του ομηρικού αριστουργήματος. Το ίδιο ισχύει και για τον πρώτο και κορυφαίο φιλόσοφο της αρχαιότητας που άφησε πίσω του γραπτό έργο, τον Πλάτωνα (μέχρι τότε οι μεγάλοι δάσκαλοι σαν τον Πυθαγόρα, τον Σωκράτη κ.λπ., προτιμούσαν την προφορική διδασκαλία). Μαύρα μεσάνυχτα έχουν οι μαθητές. Τα παραδείγματα πολλά και όλα θλιβερά για τους... της ελληνικής παιδείας μετέχοντες. Μηδέν στα φιλοσοφικά, μηδέν στην ιστορία, μηδέν στα μαθηματικά, μηδέν στη φυσική και στη χημεία. Γνώσεις αποσπασματικές, πασαλείμματα και παπαγαλία, η οποία και αυτή διδάσκεται ανεπιτυχώς από συνήθως ακατάλληλους εκπαιδευτικούς, που απλώς παλεύουν για τα προς το ζην.

Η ίδια ακριβώς εικόνα υπάρχει και στην ανώτατη εκπαίδευση, σε... ανώτατο βεβαίως βαθμό. Με εξαίρεση επίσης ορισμένους καθηγητές, οι οποίοι και γνώσεις έχουν και μεράκι, το πλέγμα «διδασκαλία - εξουσία - εκμετάλλευση των κοινοτικών κονδυλίων - κομματική και διαπαραταξιακή πελατεία» παράγουν τα σημερινά αποτελέσματα ενός ανυπόληπτου (στις περισσότερες των περιπτώσεων) πανεπιστημίου.

Σε αυτό το θλιβερό αδιέξοδο, λύση δεν είναι τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, όπως για τα χάλια της στοιχειώδους και της μέσης εκπαίδευσης δεν αποτέλεσαν λύση τα ιδιωτικά σχολεία και τα ιδιωτικά φροντιστήρια. Το σύστημα είναι αυτό που χρειάζεται ανατροπή. Το σύστημα που παράγει ανθρώπινες μηχανές ειδικευμένες ή ανειδίκευτες στην ημιμάθεια, προορισμένες ούτως ή άλλως να θρέψουν τον Μολώχ της ανεργίας. Δεν θα βγάλουν τα ιδιωτικά πανεπιστήμια καταρτισμένους επιστήμονες, παρά έτοιμα στελέχη των επιχειρήσεων που θα τα χρηματοδοτούν. Σ' αυτή την ανάγκη θα υπαχθούν σιγά σιγά και τα λύκεια, ιδιωτικά ή δημόσια. Όχι κατ' ανάγκη, με απευθείας προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος. Αλλά επειδή εκ των πραγμάτων θα προσανατολιστούν σ' αυτή την κατεύθυνση οι μαθητές και υποψήφιοι φοιτητές των ιδιωτικών πανεπιστημίων.

ακροβατώντας

Κάτι νέο και ελπιδοφόρο

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ αναδιπλώθηκε σε ό,τι αφορά τη διάθεσή της να προωθήσει μέσα στο καλοκαίρι το νομοπλαίσιο για τα ΑΕΙ, ενώ θέλοντας να αιτιολογήσει την αλλαγή στάσης, προσπαθεί να μας πείσει πως ποτέ δεν είχε στόχο να φέρει προς ψήφιση στα θερινά τμήματα της Βουλής ένα τόσο σημαντικό νομοθέτημα. Η αντιπολίτευση -κυρίως η αξιωματική-κάνει λόγο για κυβερνητική ήττα, ενώ σε μεγάλο βαθμό αποδίδει την αλλαγή της κυβερνητικής στάσης στη δική της πολιτική πίεση. Και φυσικά ο συνηθισμένος και βαρετός κομματικός καβγάς συνεχίζεται μεταξύ πολιτικών στελεχών, ενώ τα επιτελεία τους προσπαθούν να καταγράψουν οφέλη και ζημιές από την υπόθεση αυτή.

ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΝ και οι δε, όμως, αγνοούν την πιο σημαντική παράμετρο των εξεγέρσεων φοιτητών και πανεπιστημιακών. Και αυτή δεν είναι άλλη από την ίδια τη δυναμική που αναπτύχθηκε από αυτές τις εξεγέρσεις, μια δυναμική που ξεφεύγει από κομματικές επιρροές και καπελώματα και η οποία κατευθύνεται αποκλειστικά από τη διάθεση των εξεγερμένων να ορίσουν τις τύχες τους και τελικά την ίδια τη ζωή τους. Το μέγεθος της συγκεκριμένης εξέγερσης ήταν απροσδόκητα μεγάλο για τα κοινωνικά δεδομένα της χώρας και ανάλογα χαρακτηριστικά είχε πολλά χρόνια να εμφανίσει.

ΟΣΟ ΚΑΙ αν τα κόμματα της αντιπολίτευσης προσπάθησαν πείσουν πως είναι ικανά να ανατρέψουν κυβερνητικές πολιτικές, η αλήθεια είναι διαφορετική. Η κοινωνία, όπως εκφράστηκε από σημαντική μερίδα πανεπιστημιακών και κυρίως φοιτητών, είναι αυτή που ανάγκασε την κυβέρνηση ν' αλλάξει ρότα, να οπισθοχωρήσει και ν' αναθεωρήσει τις σκέψεις της. Και αυτό είναι το θετικό και παράλληλα το παρήγορο από αυτή την υπόθεση.